



FÖRVALTNINGEN FÖR UTBILDNING, KOST, KULTUR OCH FRITID

2019-03-13

Vår referens: Staffan Friberg
Direkttel: 040 - 641 13 07
E-post: Staffan.Friberg@lomma.se
Diariernr: BUN/2019:82
Er referens:

Lokalbehovsplan 2019

Inledning

I lokalbehovsplanen analyserar barn- och utbildningsnämnden behovet av verksamhetslokaler med utgångspunkt i befolkningsutvecklingen i olika åldersgrupper. Nämndens analys ligger till grund för den inriktning för lokalutveckling som förordas och de önskemål om tidpunkt för färdigställande av aktuella åtgärder som anges.

Förvaltningen följer befolkningsutvecklingen och aviserar sådana förändringar som påverkar nämndens lokalbehov i den lokalbehovsplan som behandlas under våren. Uppföljning av lokalbehovsplanen sker under hösten. Planen, som omfattar perioden 2019 – 2030, tar också hänsyn till befolkningstillskott utöver den befolkningstillväxt som är föranledd av nybyggnad.

Sammanfattning

Med utgångspunkt i den senaste befolkningsprognosen ser förvaltningen följande lokalbehov inom:

Förskolan

Norra kommundelen

Nybyggnation av förskola med 8 avdelningar på den mark där Majas förskola i dag finns (Planerat färdigställande – HT 2022).

Södra kommundelen

Externt inhyrd paviljong vid Skeppets förskola återlämnas ht 2019.

Grundskolan

Norra kommundelen

Nya skollokaler planeras i Bjärehovsområdet. Projektet föreslås även inrymma lokaler som möjliggör en sammanhållen grundsärskola. De nya lokalernas planeras tas i drift höstterminen 2022.

Södra kommundelen

Utbyggnad motsvarande 80 skolplatser i Allé- och Pilängsområdet skapar en sammanhållen lärmiljö för områdets mellanstadieelever. (Önskemål om färdigställande - HT 2020).

Kostverksamheten

Norra kommundelen

Anpassning av Löddesnässkolans matsal (Planerat färdigställande – HT 2020).

Anpassning av Löddesnässkolans kök för att kunna producera fler portioner (Önskemål om färdigställande – snarast).

Anpassning av köket på Trollets förskola, då nuvarande kök inte är dimensionerat till den produktionsvolym som krävs (Önskemål om färdigställande – HT 2020).

Förskola

Befolkningsprognos

Andelen 1 - 5 åringar minskar drastiskt i hela kommunen. Befolkningsprognosen visar helt andra siffror för ålderskategorin 1 - 5 år än prognosen gjorde 2018. Prognosen visar 178 barn mindre år 2030 än prognosen 2018 i åldersgruppen 1-5 år. Kraftigaste minskningen sker år 2020 - 2022. Därefter sker en uppgång, varefter återigen en minskning sker. Prognosen för de sista åren i perioden får bedömas som de mest osäkra.

Norra kommundelen

I åldersgruppen 1 – 5 år visar årets befolkningsprognos även för norra kommundelen samma vikande tendens, som den kommunövergripande prognosen. I jämförelse med förra årets befolkningsprognos visar 2019 års prognos 100 barn färre år 2030.

I åldersgruppen 1 – 5 år visar årets befolkningsprognos en minskning med 125 barn mellan åren 2018 och 2022. Härefter visar prognosen en trend med ett ökat antal barn fram till år 2027. Under åren 2028 till 2030 visar prognosen återigen vikande befolkningstal för åldersgruppen. Fastställt antal barn år 2018 i åldersgruppen visar 715 barn i norra kommundelen. Prognosen visar 672 barn år 2030. Detta innebär att årets prognos visar 43 barn färre år 2030 än år 2018.

Södra kommundelen

I åldersgruppen 1 – 5 år visar årets befolkningsprognos för södra kommundelen samma vikande tendens, som den kommunövergripande prognosen. I jämförelse med förra årets befolkningsprognos visar 2019 års prognos cirka 80 barn färre år 2030.

I åldersgruppen 1 – 5 år visar befolkningsprognosen en minskning med 100 barn mellan åren 2018 och 2022. Härefter visar prognosen en trend med ett ökat antal barn fram till år 2026. Under åren 2027 till 2030 visar prognosen återigen vikande befolkningstal för åldersgruppen. Fastställt antal barn år 2018 i åldersgruppen visar 971 barn i södra kommundelen. Prognosen visar 794 barn år 2030. Detta innebär 177 barn färre år 2030 än år 2018.

Förändrade lokalbehov

En utgångspunkt i förvaltningens analyser av kommande års lokalbehov är ett effektivt lokalutnyttjande. När det gäller förskolans lokalbehov väger förvaltningen även in:

- Garantin till förskoleplats i enlighet med Skollagens krav.
- Vårdnadshavarnas önskemål.
- Kvaliteten på verksamheten.
- Arbetsmiljön för förskolechef och personal.
- Storleken på förskolenheten.
- Byggexpansionen i Bjärred – Borgeby och därmed befolkningstillväxten geografiskt.
- Antalet barn i förskolan skiljer sig mellan vår och höst.

Befolkningsprognosen visar att antalet barn i förskolan kommer att minska betydligt i förhållande till förra årets prognos. Förvaltningen bedömer att minskningen kommer att ske i en sådan omfattning att de paviljonger som verksamheten använder kommer att kunna återlämnas tidigare än planerat.

Norra kommundelen

I dagsläget finns det 647 platser i förskolan i norra kommundelen. För närvarande nyttjas 584 av dessa platser. Detta innebär ett lokalöverskott motsvarande 63 platser, under våren, den tid på året då efterfrågan på plats är som störst. Befolkningsprognosen visar att antal barn 2020 minskar med 60 barn. Denna nedgång består fram till år 2022. Befintligt lokalöverskott (63 platser) tillsammans med

minskad barnvolym enligt befolkningsprognosen (60 platser) motsvarar cirka 120 platser. Förvaltningen ser därför en möjlighet att återlämna 3 paviljonger (6 avdelningar) det vill säga 102 platser, från och med hösten 2019.

Förvaltningen ser två olika alternativ för avveckling av paviljonger på kort sikt, med beslut om åtgärd i samband med lokalbehovsplanens fastställande och genomförande under hösten 2019. Båda alternativen har följande gemensamma fördelar:

- Lägre hyreskostnader.
- Effektivare lokalutnyttjande och personalplanering.
- Bättre förutsättningar för verksamhetsutveckling och läroplansimplementering.
- Kostverksamheten transporterar mat till och har kostpersonal i paviljongerna. Enligt kostchefen är andelen svinn högre i förskolor som bedrivs i paviljong än i stationära förskolor. Arbetsmiljön för både kost- och pedagogisk personal påverkas negativt av kosthanteringen i paviljongerna.

Alternativ 1

| | | |
|-------------------------|---------------|---------------|
| - Emils förskola | 2 paviljonger | 4 avdelningar |
| - Äpplegårdens förskola | 1 paviljong | 2 avdelningar |
| - Totalt | 3 paviljonger | 6 avdelningar |

Fördelar:

- Detta alternativ innebär att Emils förskola med fyra avdelningar återlämnas i sin helhet. Detta innebär en förskola mindre.
- Emils förskola har lägre efterfrågan än andra förskolor i kommundelen.
- När Äpplegårdens paviljong återlämnas behöver inget barn byta förskola.
- Emils förskola har genomgått större förändringar under senare tid, såsom flytt, avdelnings- chefs- och personalbyte. På grund av låg efterfrågan har inte förvaltningen lyckats skapa sådan kontinuitet och arbetsmiljö som fyra avdelningar innebär.
- Det är en fördel att paviljongen vid Tulpangårdens förskola blir kvar, då det finns en hög efterfrågan på plats i den förskolan.

Nackdelar:

- Om Emils förskola återlämnas kommer de barn som för närvarande har sin placering där att placeras på annan förskola.
- Emils förskola har nyligen genomgått större förändringar under senare tid, såsom flytt, avdelnings- chefs- och personalbyte.

Alternativ 2

| | | |
|--------------------------|---------------|---------------|
| - Emils förskola | 1 paviljong | 2 avdelningar |
| - Tulpangårdens förskola | 1 paviljong | 2 avdelningar |
| - Äpplegårdens förskola | 1 paviljong | 2 avdelningar |
| - Totalt | 3 paviljonger | 6 avdelningar |

Fördelar:

- Emils förskola har lägre efterfrågan än andra förskolor i kommundelen.
- Om Emils förskola finns kvar med två avdelningar kommer de drygt 20 barn som för närvarande har sin placering där inte att behöva byta förskola.
- Om Äpplegårdens paviljong återlämnas bedöms de barn som finns i dessa lokaler kunna erbjudas plats inom befintlig förskolechefs organisation.
- Om Tulpangårdens paviljong återlämnas bedöms de barn som finns i dessa lokaler kunna erbjudas plats inom befintlig förskolechefs organisation.

Nackdelar:

- Detta alternativ innebär att Emils förskola endast återlämnar en paviljong. En mindre förskola har svårigheter att upprätthålla kvalitet och kontinuitet.
- Det finns stor efterfrågan när det gäller plats på Tulpangården.
- Tulpangårdens förskola förlorar förråd och personalrum när paviljongen tas bort.
- Intilliggande byggnad med två förskoleavdelningen blir isolerat.
- Stordriftsfördelen på Tulpangårdens förskola minskar.

Förvaltningen lämnar ovanstående två alternativ utan eget ställningstagande. Nedan redovisas information avseende kommande utbyggnad av förskola i norra kommundelen, återstående inhyrda lokaler samt förslag till bevakning avseende framtida lokalbehov.

Ny förskola på den tomt där Majas förskola tidigare var lokaliserad

Utbyggnad av bostäder planeras i norra kommundelen. Huvuddelen av befolkningstillväxten kan härledas till planerad utbyggnad av bostäder i området öster om Borgeby, nordvästra Borgeby samt i området Framtidens Bjärred mellan Bjärred och Borgeby. Beslut har fattats om att bygga ny förskola med 8 avdelningar på den plats där Majas förskola tidigare låg. Den nya förskolan planeras tas i drift höstterminen 2022.

- Majas förskola 8 avdelningar

När den nya förskolan tas i drift återlämnas den återstående paviljongen, med två avdelningar enligt alternativ 1 eller 2 ovan. Lärkans förskola har 2 avdelningar. Detta gör att verksamheten är mer sårbar än i förskolor med fler avdelningar. Förvaltningen har i lokalbehovsplan 2018 föreslagit att Lärkans förskola ersätts med nya lokaler i den förskola som planeras färdigställas till höstterminen 2022. Då föreslås uppsägning göras av förhyrd lokal:

- Lärkans förskola 2 avdelningar

Lokalbehov bevakas

I förra årets befolkningsprognos bedömdes behov av ytterligare en förskola med 8 avdelningar. Med anledning av de förändringar som befolkningsprognosen visar bedömer inte förvaltningen att denna förskola behöver byggas under föreliggande planeringsförutsättningar. Förvaltningen fortsätter dock att bevaka befolkningsutvecklingen och efterfrågan på förskoleplats i kommundelen.

Södra kommundelen

Lerviks förskola (8 avdelningar) har tagits i drift höstterminsstarten 2018. Då återlämnades de externt inhyrda paviljongerna:

- Strandpaviljongen 4 avdelningar
- Ängsgården 2 avdelningar

En paviljong vid Skeppets förskola återlämnas hösten 2019:

- Skeppets förskola 2 avdelningar

Alnarps förskola bedrivs i externt inhyrd paviljong. Paviljongen har permanent bygglov och står på mark som arrenderas. Aktuell paviljong bedöms nu kunna återlämnas i och med att antalet barn i åldersgruppen kraftigt minskar i enlighet med befolkningsprognos. Förvaltningen återkommer angående återstående paviljonger i södra kommundelen i samband med uppföljning av lokalbehovsplanen hösten 2019.

- Alnarp förskola 4 avdelningar

Grundskolan

Befolkningsprognos

Norra kommundelen

I åldersgruppen 6 - 15 år visar prognosen en ökning med 50 barn mellan år 2018 och år 2020. Från år 2021 till 2030 visar prognosen ett minskat antal barn. Fastställt antal barn år 2018 i åldersgruppen visar 1853 barn i norra kommundelen. Prognosen visar 1794 barn år 2030. Detta innebär 59 barn färre år 2030 än år 2018.

Södra kommundelen

I åldersgruppen 6 - 15 år visar prognosen en ökning med 196 barn mellan år 2018 och år 2023. Denna nivå är den samma även för år 2024. Från år 2025 visar prognosen ett minskat antal barn fram till år 2030. Fastställt antal barn år 2018 i åldersgruppen visar 2211 barn i södra kommundelen. Prognosen visar 2227 barn år 2030. Detta innebär 16 barn fler år 2030 än år 2018.

Förändrade lokalbehov

Norra kommundelen

Nämnden har, i lokalbehovsplan 2017, noterat behov av skollokaler för ytterligare cirka 200 elever som en följd av det utökade bostadsbyggandet. Nämnden har därför beslutat utreda frågan om lämplig lokalisering av skollokaler för dessa tillkommande elever. Förvaltningen har, i sin genomgång tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen, konstaterat att det finns möjlighet att erbjuda 200 elever plats i befintliga lokaler.

Nya skollokaler planeras i Bjärehovsområdet. De nya lokalerna ersätter äldre byggnader i området och möjliggör ett effektivare nyttjande av områdets lokaler och att befintlig paviljongbyggnad kan återlämnas. Projektet föreslås även inrymma lokaler som möjliggör en sammanhållen grundskola. De nya lokalernas planeras tas i drift höstterminen 2022.

Om ytterligare lokalbehov uppkommer föreslås utbyggnad av skollokaler göras. Förvaltningen önskar att en sådan utbyggnad sker i anslutning till Rutsborgskolan. Rutsborgskolans förutsättningar för eventuell utbyggnad bedöms inom ramen för samhällsbyggnadsförvaltningens utredning av planförutsättningar i området mellan Bjärred och Borgeby.

Södra kommundelen

Den elevökning som befolkningsprognosen visar bedöms medföra behov av ytterligare skollokaler, för motsvarande drygt 80 elever. Tillkommande skolplatser bedöms behövas för elever i årskurserna 4 – 6. I den bedömning av utbyggnad som föreslås har förvaltningen beaktat betydelsen av en sammanhållen skolgång där tydliga så kallade spår och elevflöden från förskoleklass (F) till årskurs 9 skapas. Skolororganisationen i skolorna Kastorp norra och södra har 3 sådana sammanhållna spår för elever i förskoleklass till och med årskurs 9. Förvaltningen har därför valt att inte göra förändring i denna del av skolororganisationen.

I övergångarna mellan olika stadier i Strandskolan, Fladängskolan, Alléskolan och Pilängskolan behöver skolororganisationen anpassas för att skapa en sammanhållen organisation från förskoleklass till årskurs 9. För närvarande finns fler klasser i F-3 än vad som kan tas emot i årskurs 4-6. Som en följd av denna utökning har nämnden definierat behov av att 6 klassrum tillskapas vid Alléskolan (önskemål om färdigställande HT 2020). Skälet till aktuell utbyggnad är att skapa bättre elevflöden mellan F – 9 i södra kommundelen. Denna nybyggnation behöver också innehålla, mottagningskök, matsal, arbetsrum, grupprum, bibliotek, utrymme för slöjd, musik och bild. Utbyggnaden behöver göras på ett sådant sätt att den skapar en sammanhållen lärmiljö för områdets mellanstadieelever. De nya lokalerna planeras tas i drift höstterminen 2022.

Förvaltningen noterar en ökning av antalet elever. Detta understryker betydelsen av att kunna nyttja befintliga paviljonger i området, efter anpassning med lärararbetsplatser, till dess att utbyggnaden kan tas i drift.

Undervisningstid i ämnet idrott och hälsa har utökats. Förvaltningen kommer därför att se över behovet av idrottshallar.

Kostverksamheten

Befolkningsprognos

Den befolkningsförändring som lokalbehovsprognosen visar för olika åldersgrupper enligt ovan (se under förskola respektive grundskola) bedöms påverka lokalbehoven inom kostverksamheten enligt nedan.

Förändrade lokalbehov

Förvaltningen bedömer att några lokaler behöver anpassas. Nedan redovisas de lokaler där sådana noteringar gjorts och vilka åtgärder som föreslås.

Trollets förskola

Trollets förskola har ett mottagningskök, vilket försvårar nämndens miljöarbete kopplat till svinn. Köket har inte en kapacitet som motsvarar antal barn i verksamheten. Detta påverkar arbetsmiljön i förskolan på ett negativt sätt genom att matproduktionen inte har tillräckliga förutsättningar och att matvagnar transporteras genom lokalerna där barnen har sin verksamhet. Brister i kökets arbetsmiljö har även påtalats när inspektion har genomförts. Nämnden har uttryckt önskemål om att lokalerna snarast anpassas för att tillgodose aktuellt behov (önskemål om färdigställande –snarast). Projekteringsarbetet har påbörjats och färdigställande bedöms kunna ske under 2019.

Löddesnässkolan/matsal

Förvaltningen har noterat att lokalerna i Löddesnässkolan inte är ändamålsenliga, när det gäller matservering. Kostenheten erbjuder från höstterminen 2016 flexitariankost, det vill säga möjlighet att välja mellan två rätter till lunch. En mer traditionell rätt och en helvegetarisk. Erbjudandet om två alternativ medför utökad behov av serveringsytor. Sådana serveringsytor finns i samtliga skolor, där matsal finns. Löddesnässkolan har inte någon matsal. Detta innebär att det inte finns möjlighet att servera dessa två alternativ. Löddesnässkolan är i nuläget därför inte likvärdig med övriga skolor i kommunen i detta avseende. Förvaltningen ser även att Löddesnässkolans avsaknad av matsal medför att skolan har en högre andel svinn än övriga skolor i kommunen. Förvaltningen föreslår att en matsal byggs i Löddesnässkolan. Ny matsal planeras färdigställas till HT 2020.

Löddesnässkolan/kök

Förvaltningen ser att Löddesnässkolan i dag har cirka 300 elever, men skulle kunna inrymma fler elever. Skolans kök har inte möjlighet att producera fler portioner och skulle därför behöva byggas ut (önskemål om färdigställande – snarast).

Generella överväganden

Förvaltningen önskar att detaljplaner formas så att de ger möjlighet att bygga ut befintliga verksamhetslokaler vid behov. Generellt önskar förvaltningen att redan när ny förskola projekteras planera markyta och möjlighet till utbyggnad. Förvaltningen bedömer att det finns driftsfördelar i stora enheter som ger positiva effekter kvaliteten i verksamheten. Detta gör att förvaltningen förordar utbyggnad av befintliga förskolor så att de bildar större sammanhållna enheter i stället för mindre och mer sårbara enheter. Förskolor med 8 – 12 avdelningar har sådana driftsfördelar. Förvaltningen föreslår därför att förskolor, redan i projekteringsstadiet, planeras för 12 avdelningar även om de initialt byggs för 8 avdelningar. På så sätt skapa förutsättningar för framtida utbyggnad av verksamhetslokaler. Motsvarande utbyggnadsmöjligheter föreslås beaktas när det gäller utbyggnad av

grundskolor, så att tillkommande klasser och ytterligare parallella spår kan etableras.

Förvaltningen ser även att det är viktigt att de lokaler som byggs alltid formas på ett sådant sätt att de kan användas av olika verksamheter över tid. Detta innebär att lokalerna behöver vara flexibla och kunna omställas.

Utveckling av metod för behovsanalys

Förvaltningen kommer under 2019 att ytterligare förstärka arbetet med analyser av lokalbehoven. Det aktuella utvecklingsarbetet innebär att analysen kommer att byggas upp som en arbetsmodell där lokalbehoven kopplas samman med lokalernas möjligheter och verksamhetens förutsättningar. I föreliggande lokalbehovsplan bifogas den kartläggning av nämndens verksamhetslokaler som kommer att vara utgångspunkten för kommande lokalbehovsanalyser. Den nya modellen kommer att innebära att lokalbehovsanalyserna kommer att ske med fyra utgångspunkter:

- Befolkningsprognos
- Bedömning av lokalernas och verksamhetens möjligheter
- Ekonomisk hushållning
- Underhåll
- Lärmiljöer

Befolkningsprognos

Förvaltningens bedömning av verksamheternas lokalbehov har utgångspunkt i prognostiserad befolkningsutveckling. Med stöd i aktuell prognos görs bedömning av hur befolkningsutvecklingen under planeringsperioden skapar behov av nya lokaler på kort och lång sikt i respektive kommunal.

Bedömning av lokalernas och verksamhetens möjligheter

När förvaltningen ser att lokalbehov uppkommer undersöks i första hand vilka möjligheter befintliga lokaler har för att tillgodose behoven. Denna undersökning görs med stöd i samhällsbyggnadsförvaltningens sammanställning av lokalernas tekniska kapacitet. Härfter bedöms hur väl aktuella lokaler kan tillgodose det uppkomna lokalbehovet, ur ett verksamhetsperspektiv där hänsyn tas till hur barn- och elevgrupperna är sammansatta för att nå uppsatta mål enligt aktuell läroplan.

Ekonomisk hushållning

För att den lokalbehovsplanering som sker ska präglas av en god ekonomisk hushållning övervägs kostnader för de lokaler som analyseras samtliga lokaler kända. Kostnaderna för de olika lokalerna är en parameter när val av lokaleffektivisering görs.

Underhåll

Samsyn om lokalernas underhåll är sammankopplat med bedömningen av hur lokalerna kan användas. Verksamhetsföreträdare och samhällsbyggnadsförvaltningen kommer därför att göra bedömning av underhållsbehovet i samtliga lokaler så att underhållsåtgärder kan vidtas.

Lärmiljöer

Förvaltningen genomför en kartläggning av om verksamheternas lokaler är ett stöd som lärmiljö. I kartläggningen gör respektive verksamhet en bedömning av hur väl de egna lokalerna är ett stöd i arbetet med att nå de mål som anges i läroplaner och i fastställd nämndsplan. I den bedömning som görs kommer verksamheterna att skatta sina respektive inne- och utemiljöer. I de fall där lokalerna inte bedöms vara väl fungerande som lärmiljöer kommer kostnadsförslag fungera som lärmiljöer.